

Pallo hallussa

Raportti Turku 2011 -vapaaehtoisohjelmasta

Tekijät:

Essi Hätönen
Anna Pikala

Taitto:

Katariina Saarinen

Valokuvat:

Pauliina Mäkinen
Johanna Salmela
Arto Takala
Iiris Virtanen

Lähteet:

Jokinen Sini, Kankaristo Satu:
Kokemuksia kulttuuripääkaupunki-
vuoden vapaaehtoisohjelmasta
(kurssityö, HUMAK 2012)

Sisältö

1. JOHDANTO KULTTUURIPÄÄKAUPUNGIN VAPAAEHTOISOHJELMAAN.....	4
2. LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET.....	6
3. RAKENNE.....	9
VAPAAEHTOISTEN REKRYTOINTI.....	9
TIIMIT.....	9
TIIMIVASTAAVAT.....	11
VAPAAEHTOISTEN KOULUTUKSET.....	11
VAPAAEHTOISTEN VÄLITTÄMINEN HANKKEILLE.....	12
VAPAAEHTOISET TEHTÄVISSÄ.....	14
YHTEISTYÖKUMPPANIT.....	16
4. VAPAAEHTOISOHJELMA NUMEROINA.....	18
5. VAPAAEHTOISILLE TEHDYN KYSELYN TULOKSIA.....	21
6. KOKEMUKSIA KOORDINAATTORIN NÄKÖKULMASTA.....	24
LIITE: VAPAAEHTOISTEN AAKKOSET.....	26

1. Johdanto kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelmaan

Vapaaehtoiset ovat perinteisesti olleet tärkeä osa kulttuuripääkaupunkivuosien toteutusta. Turussa vuonna 2011 vietetty kulttuuripääkaupunkivuosi ei ollut tässä suhteessa poikkeus, vaan pikemminkin säännön kiistämätön vahvistus. Turun kulttuuripääkaupunkivuosi oli kaikkiaan tuhansien eri vapaaehtoisten suuri voimannousu¹. Vapaaehtoistyöllä olikin merkittävä rooli Turun kulttuuripääkaupunkivuoden onnistumisessa.

Ajatus 2011-vapaaehtoisohjelmasta syntyi jo Turun hakiessa Euroopan kulttuuripääkaupungiksi. Vapaaehtoisohjelmalla nähtiin alusta asti olevan kaksi päätavoitetta: haluttiin sekä tarjota kaikille mahdollisuus osallistua kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen että antaa lisäksi sekä kulttuuripääkaupunkivuotta toteuttavan Turku 2011

¹ Tuhansien vapaaehtoisten joukkoon lukeutuvat kulttuuripääkaupungin virallisen vapaaehtoisohjelman n. 400 vapaaehtoisen lisäksi suuri joukko ohjelmahankkeiden omia talkoolaisia. Esimerkiksi kulttuuripääkaupungin avajaisiin osallistui 130 vapaaehtoisohjelman vapaaehtoisen lisäksi yli tuhat muuta vapaaehtoista, kuten kuorolaisia ja koululaisia.

-säätiön että kulttuuripääkaupunkivuoden hankkeiden tarpeisiin.

Kaikille avointa ja saavutettavaa vapaaehtoisohjelmaa alettiin suunnitella vuonna 2009. Suunnitteluvaiheessa pyrittiin hyödyntämään aikaisempien kulttuuripääkaupunkien ja Suomessa järjestettyjen suurtapahtumien kokemuksia. Konsultointi osoittautui tärkeäksi voimavaraksi, aiemmin muualla hyväksytyjä toimintatapoja hyödynnettiin laajasti suunnittelussa. Toteutusvaiheessa tärkeimpiä yhteistyökumppaneita olivat paikalliset järjestöt, kuten Suomen Punainen Risti ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto

Vapaaehtoisohjelmasta tehtiin mahdollisimman kevytrakenteinen, jotta sekä vapaaehtoisten että hankkeiden olisi helppo toimia siinä. Mukaan ilmoittautui yli 400 henkilöä, jotka osallistuivat kulttuuripääkaupunkivuoden valmisteluun ja toteutukseen yhteensä yli 8000 tehdyn vapaaehtoistunnin ja lähes 1500 yksittäisen tehtäväkerran verran.

Vuonna 2011 vietettiin myös EU:n vapaaehtoistyön teemavuotta. Teemavuoden tavoitteita haluttiin tukea nostamalla yhdessä muiden alueen vapaaehtoistoimijoiden kanssa esiin vapaaehtoistyön tärkeyttä ja innostamalla vapaaehtoiset jatkamaan kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen muissa vapaaehtoistehtävissä. Tässä onnistuttiin hyvin, vapaaehtoisille tehdyn kyselyn mukaan n. 60 % vastanneista aikoo jatkaa vuoden jälkeen vapaaehtoistyötä muualla.

Tämän julkaisun tarkoituksena on avata kulttuuripääkaupungin vapaaehtoishjelman prosessia ja toteutusta ja sitä kautta välittää kokemuksia vapaaehtoistyön järjestämisestä erityisesti kaikille niille, jotka työskentelevät vapaaehtoistoiminnan parissa, mutta myös niille, jotka ovat kiinnostuneita vapaaehtoisuudesta.

Tervetuloa kulttuuripääkaupungin vapaaehtoishjelman pariin!

Terveisin

Turku 2011 -säätö

2. Lähtökohdat ja tavoitteet

Turun kulttuuripääkaupunkivalmistelut herättivät paljon kiinnostusta jo varhaisessa vaiheessa, ja vaikka kaupunkilaisten suhtautuminen kulttuuripääkaupunkihankkeeseen vaikutti ajoittain kriittiseltäkin, samaan aikaan kysyttiin paljon erilaisista mahdollisuuksista osallistua kulttuuripääkaupungin rakentamiseen. Tämä oli koko kulttuuripääkaupunkivuoden toteutuksen kannalta elintärkeää, sillä kulttuuripääkaupunkivuodessa oli ennen kaikkea kyse kaupunkilaisista ja siitä, millaiseksi turkulaiset oman kaupunkinsa potentiaalin mieltävät.

Turku 2011 -säätöön vapaaehtoisohjelman tavoitteena oli ennen kaikkea tarjota kaikille halukkaille mahdollisuus osallistua Turun kulttuuripääkaupunkivuoden toteutukseen. Samalla haluttiin innostaa ja informoida ihmisiä kulttuuripääkaupungista vapaaehtoisohjelman kautta. Jotta vapaaehtoisohjelma pystyi palvelemaan näitä tehtäviä, sen tuli olla kaikille avoin ja mahdollisimman saavutettava.

Tärkeimpinä toiminnallisina lähtökohtina olivat:

- osallistumisen helppous
- monipuoliset ja mielekkäät tehtävät
- fyysisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja kielellisesti saavutettava ohjelma
- vapaaehtoisten mahdollisuus verkostoitua, kuulua yhteisöön ja kerryttää (työ)kokemuksia.

Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että kaikki vapaaehtoiseksi haluavat otettiin toimintaan mukaan. Tavoitteena oli saada rekrytoitua noin 300 rekisteröitynyttä ja yleisperehdytyksen käyntyttä vapaaehtoista, joista kukin osallistuisi vähintään muutamaan vapaaehtoistehtävään vuosien 2010 ja 2011 aikana.

Vapaaehtoisohjelman toisena tavoitteena oli tukea kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelmaan valittujen hankkeiden tuotannollista toteutusta. Tästä näkökulmasta suunnittelun tärkeimmäksi lähtökohdaksi nousi vapaaehtoisten koordinaatioon liittyvät toiminnot. Haluttiin rakentaa ohjelma, joka olisi koordinaatioltaan mahdollisimman suoraviivainen ja kevytrakenteinen kulttuuripääkaupunkihankkeiden (ja vapaaehtoisten) suuntaan.

Lopuksi vapaaehtoisohjelmalla haluttiin tukea vuonna 2011 vietetyn EU:n vapaaehtoistoiminnan teemavuoden tavoitteita. Turku 2011 -säätö halusi vapaaehtoisohjelman avulla nostaa esiin vapaaehtoisuuden merkitystä, vahvistaa sen arvostusta ja innostaa uusia ihmisiä mukaan vapaaehtoistoimintaan. Lisäksi haluttiin tuoda esiin kulttuurivapaaehtoisuutta, sillä vaikka kulttuuritapahtumat

usein lähes perustuvat vapaaehtoisuudelle, siitä harvoin puhutaan vapaaehtoistoiminnan kentällä omana vapaaehtoistoiminnan muotonaan. Kuitenkin, vapaaehtoisille tehdyn kyselyn mukaan, iso osa 2011-vapaaehtoishjelman vapaaehtoisista oli kiinnostunut nimenomaan kulttuurialan vapaaehtoistoiminnasta myös jatkossa.

3. Rakenne

VAPAAEHTOISTEN REKRYTOINTI

Vapaaehtoisten rekrytointi aloitettiin helmikuussa 2010. Tavoitteena oli saada jo vuoden 2010 aikana suurin osa tavoitellusta 300 henkilön vapaaehtoisreservistä, jotta toiminta ehtisi tulla osallistujille tutuksi ennen vuoden 2011 alkua. Tavoite toteutui, sillä vuoden 2010 lopussa vapaaehtoisreserviin kuului jo yli 270 vapaaehtoista. Rekrytointia pidettiin auki vuoden 2011 toukokuun loppuun asti.

Rekrytoinnista tiedotettiin Turku 2011 -säätien internetsivuilla sekä eri järjestöjen, yhteistyökumppaneiden ja paikallisten opilaitosten postituslistoilla. Rekrytoinnin alkua tuki myös vapaaehtoisohjelmasta tehty esite ja paikallisradiokampanja.

Käytännössä rekrytointi tapahtui siten, että kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisuudesta kiinnostuneet ilmoittivat halukkuudestaan osallistua vapaaehtoisohjelmaan täyttämällä sähköisen hakulomakkeen kulttuuripääkaupungin nettisivuilla tai täyttämällä paperisen lomakkeen kulttuuripääkaupungin

infopisteessä, 2011 Kulmassa. Lisäksi paperisia ilmoittautumislomakkeita toimitettiin esitteiden mukana mm. paikallisiin kirjastoihin.

Säätiö vastaanotti ilmoittautumislomakkeita yhteensä yli seitsemänsataa kappaletta. Kaikki halukkaat otettiin mukaan, mutta toimintaan osallistumisen ehtona pidettiin osallistumista yhteen vapaaehtoisohjelman yleisperehdytyksistä. Yleisperehdytyksiin osallistui 422 vapaaehtoista, joista muodostui lopullinen kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelman vapaaehtoisreservi.

TIIMIT

Kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelma perustui ns. tiimijakoon. Tiimit muodostettiin sen perusteella, minkä tyyppisiä vapaaehtoistehtäviä oli odotettavissa ja minkä tyyppisiä asioita haluttiin kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelman kautta tuettavan.

Mukaan valikoituivat seuraavat 10 tiimiä:

- info
- markkinointi

- host
- viestintä
- tuotanto
- roudaus
- ympäristö
- ensiapu
- saavutettavuus

Vapaaehtoiset jaettiin tiimeihin ensisijaisesti omien toivomusten mukaisesti siten, että jokainen vapaaehtoinen kuului yhteen tiimiin. Ajatuksena oli, että vapaaehtoisille voitaisiin tarjota kunkin omaan tiimialaan sopivia tehtäviä, muttamyösmuitatehtäviä, jotka eivät suoraan kuuluneet minkään tiimin ”omaan alaan”².

Vapaaehtoisohjelman tiimirakenne suunniteltiin palvelemaan seuraavia etuja:

- Vapaaehtoisten jako pienempiin tiimeihin helpottaisi yleistä koordinaatiota.
- Tiimijaon myötä muodostettaisiin tiiviimpiä ryhmiä ja vapaaehtoisten olisi helpompi tutustua toisiinsa.
- Tiimien kautta vapaaehtoisilla olisi mahdollisuus oppia tietystä ”alasta” enemmän.

² Esimerkki: tehtävä, jossa haettiin vapaaehtoisia kukkien istutustalkoisiin, oli sellainen joka ei kuulunut suoraan minkään tiimin alaan. Näin ollen tehtävää tarjottiin suoraan kaikille vapaaehtoisille.

- Tiimijaon myötä vapaaehtoisten koulutukset voitaisiin räätälöidä tarkoituksenmukaisesti.
- Vapaaehtoisille tarjottaisiin mahdollisuus käyttää hyväkseen aikaisempaa osaamistaan.
- Tiimijaolla tuotaisiin selkeämmin esiin kulttuurivapaaehtoisuuden monialaisuutta ja sen myötä houkuteltaisiin mukaan uusia vapaaehtoisia.

Lisäksi muodostettiin vielä erillinen intercultural team, joka erosi muista tiimeistä siten, että sen toimintakieli oli englanti.

Intercultural team oli suunnattu sellaisille vapaaehtoisille, joiden suomen kielen taito oli vähäistä tai sitä ei ollut lainkaan. Tälle tiimille tehtävät valikoituvat sen mukaan, oliko ne mahdollista toteuttaa ilman suomen kielen osaamista.

TIIMIVASTAAVAT

Jokaiseen vapaaehtoistiimiin valittiin 1-2 vastuuhenkilöä, joiden tehtävänä oli toimia oman tiiminsä vetäjänä sekä yhteyshenkilönä ja palautteen välittäjänä vapaaehtoisten ja 2011-säätiön välillä. Heitä kutsuttiin tiimivastaaviksi.

Tiimivastaavat toimivat niin ikään vapaaehtois pohjalta. Heidät rekrytoitiin mukaan jo vuoden 2009 aikana, hyvissä ajoin ennen yleisen vapaaehtoisrekrytoinnin alkua. Tiimivastaavat valittiin tehtäviinsä haku- ja haastatteluprosessin kautta.

VAPAAEHTOISTEN KOULUTUKSET

Vapaaehtoisille järjestettiin vuoden 2010 ja 2011 aikana useita eri koulutustilaisuuksia.

Vapaaehtoisohjelman yleisperehdytyksiä järjestettiin yhteensä 20 kertaa. Yleisperehdytykseen osallistumista pidettiin pakollisena kaikille vapaaehtoiseksi haluaville. Yleisperehdytyksissä käytiin läpi vapaaehtoisuuteen sekä kulttuuripääkaupunkiin liittyviä yleisiä asioita, mutta myös varsinaiseen vapaaehtoisohjelmaan liittyviä käytännön asioita. Yleisperehdytykset järjestettiin yhdessä Suomen Punaisen Ristin kouluttajien kanssa.

Yleisperehdytysten ohessa järjestettiin myös henkilökohtaiset haastattelut, joiden tarkoituksena oli selvittää kunkin osallistujan toiveet omasta vapaaehtoisuudestaan. Haastattelujen perusteella päätettiin mm. se, mihin tiimiin kukin vapaaehtoinen sijoitettiin.

Tiimikohtaisia erikoiskoulutuksia järjestettiin vuoden 2010 aikana tiimikohtaisesti 1-2 kertaa. Ensiaputiimin erikoiskoulutukset järjestettiin muista poikkeavalla tavalla. Vapaaehtoiset koulutettiin Suomen Punaisen Ristin ensiapukursseilla vuoden 2010 ja 2011 aikana. EA-tiimissä toimineet vapaaehtoiset osallistuivat SPR:n järjestämiin EA1, EA2 ja päivystysensiapukoulutuksiin. EA-tiimiin kuulumisen velvoitti vapaaehtoisia poikkeuksellisesti osallistumaan vähintään kuuteen ensiapupäivystystehtävään vuoden 2011 aikana.

Tiimien erikoiskoulutuksista siirryttiin myöhemmässä vaiheessa konkreettisempaa sisältöä tarjoaviin erityisperehdytyksiin. Erityisperehdytyksiä järjestettiin sekä tiimi- että tehtäväkohtaisesti. Suurin erityisperehdytys järjestettiin vuoden 2011 avajaisten yhteydessä.

Tärkein rooli vapaaehtoisten ohjaamisessa oli kuitenkin tehtäväperehdytyksillä. Tehtäväperehdytykset annettiin usein tehtävän alussa ja ne ohjeistivat konkreettisesti käsillä olleeseen tehtävään. Perehdytyksestä vastasi aina kunkin tapahtuman tai tilaisuuden järjestäjätaho.

VAPAAEHTOISTEN VÄLITTÄMINEN HANKKEILLE

Hankkeiden ja vapaaehtoisohjelman välinen vapaaehtoisten haku- ja välitysprosessi pyrittiin suunnittelemaan jo etukäteen mahdollisimman valmiiksi, jotta vapaaehtoisohjelma pystyisi käynnistymään ja toimimaan täydellä teholla heti toiminnan alettua.

Kulttuuripääkaupunkihankkeet hakivat vapaaehtoisia täyttämällä hakulomakkeen hankkeiden omassa intranetissä tai ottamalla yhteyttä suoraan vapaaehtoisohjelman koor-

dinaattoriin. Varsinaisia tehtävänkuvan rajoitteita ei määritelty. Tärkeintä oli, että tehtävien tuli olla avustavia tehtäviä, eivätkä ne saaneet olla rinnastettavissa palkkatyöhön. Tehtävien tuli muutenkin noudattaa vapaaehtoistyön periaatteita.

Tehtäväpyynnön saatuaan vapaaehtoisohjelman koordinaattori pyrki rekrytoimaan tarvittavan määrän osallistujia hankkeen avuksi. Vapaaehtoisille lähetettiin sähköpostitse tieto avoimesta tehtävästä. Ilmoittautumisen päätyttyä tehtävään ilmoittautuneiden yhteystiedot toimitettiin hankkeen yhteyshenkilölle. Tämän jälkeen hankkeen vastuulla oli itse sopia tehtävän yksityiskohdista suoraan vapaaehtoisten kanssa.

Vastuu vapaaehtoisohjelman toiminnasta oli Turku 2011 -säätöillä, mutta vapaaehtoisia käytävillä hankkeilla oli myös tiettyjä vastuita suhteessa vapaaehtoisiiin. Tästä syystä vapaaehtoisia hakevan hankkeen ja säätöön välille solmittiin aina kirjallinen sopimus, johon oli kirjattuna molempien tahojen vastuut suhteessa vapaaehtoisiiin ja toisiinsa.

Turku 2011 -säätiön vastuita oli mm:

- vapaaehtoisten vakuuttaminen (vastuu- ja vahinkovakuutus)
- vapaaehtoisten yleinen edunvalvonta ja hyvinvointi
- vapaaehtoisten perehdyttäminen kulttuuripääkaupungin toimintaan liittyviin yleisiin asioihin

Vapaaehtoisia käyttävän hankkeen vastuulla oli vastaavasti

- vapaaehtoisten perehdyttäminen tehtäviin
- turvallisten työskentelypuitteiden järjestäminen
- tehtävän suorittamiseen tarvittavien tarvikkeiden hankkiminen
- tarvittaessa majoitus- ja matkakulujen korvaaminen
- vapaaehtoisten ruokailujen järjestäminen.

Lisäksi hankkeen tuli raportoida vapaaehtoisten käytöstä jälkikäteen Turku 2011 -säätiölle, joka oli seurannan ja toiminnan kehittämisen kannalta erityisen tärkeää.

VAPAAEHTOISET TEHTÄVISSÄ

Vapaaehtoisohjelman eräs tärkeimmistä toiminnallisista lähtökohdista oli se, että kunkin vapaaehtoisen tuli itse voida päättää mihin tehtävistä osallistuu omien resurssien ja mielenkiintojensa mukaisesti.

Vapaaehtoisten tehtävärekrytoinnit järjestettiin alkuun sähköpostitse. Sähköpostijärjestelmä osoittautui kuitenkin nopeasti riittämättömäksi tavaksi toimia, joten toiminnan tehostamiseksi käyttöön otettiin sähköinen verkossa toimiva ilmoittautumisjärjestelmä. Ilmoitukset vapaista tehtävistä lähetettiin edelleen sähköpostitse, mutta tehtäviin ilmoittautuminen tapahtui järjestelmän kautta.³

Vapaaehtoistehtäviä oli tarjolla laadasta laitaan. Vapaaehtoisia haettiin kulttuuripääkaupungin ohjelmahankkeiden tehtäviin, mutta myös Turku 2011 -säätiön

³ Ensiapu- ja saavutettavuustiimien tehtävärekrytoinnit järjestettiin muista tiimeistä poikkeavalla tavalla. Ensiaputiimin koordinointi tapahtui Suomen Punaisen Ristin kautta ja vastaavasti saavutettavuustiimin koordinoiti Avustajakeskuksen kautta. Syynä poikkeavaan toimintatapaan olivat tiimien erikoisalajat, jotka vaativat erityiskoulutautumisen lisäksi myös asiantuntevaa toiminnan ohjausta.

omiin tehtäviin (esim. avajaisiin sekä kulttuuripääkaupungin promootiotilaisuuksiin).

Tyypillisimpiä tehtäviä olivat roudaukseen, markkinointimateriaalien jakeluun ja tapahtumien pystytykseen liittyvät tehtävät. Kulttuuripääkaupungin avajaisissa vapaaehtoiset toimivat mm. lähetteinä, kuskeina, vieraiden hosteina, infopisteen työntekijöinä, yleisön ohjaajina, mediakeskusten avustajina jne. Joskus tehtävät saattoivat liittyä taidesisältöihin. Tästä hyvänä esimerkkinä on tehtävä, jossa vapaaehtoiset olivat mukana tunnetun taiteilijan taideteoksen kokoamisessa ja viimeistelyssä.

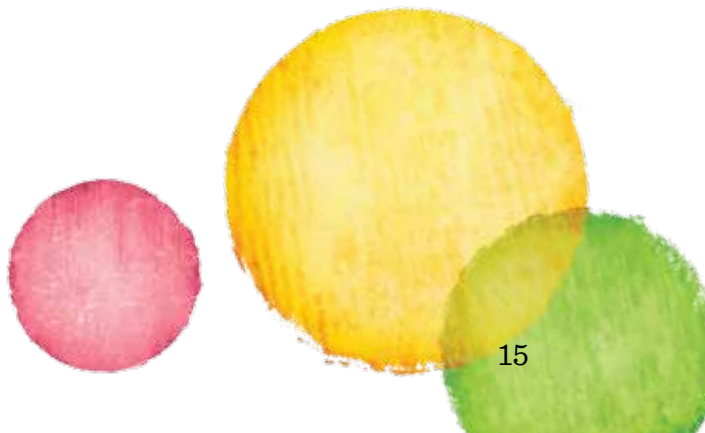
Tehtävissä ollessaan vapaaehtoisia koskivat seuraavat edut ja oikeudet:

- Oikeus järjestäjän tarjoamaan välipalaan tai ateriaan työtuntien mukaisesti.
- Oikeus bussilippuihin tehtäviin matkustukseen.
- Oikeus kieltäytyä tehtävästä jos se ei ole sovitun mukainen tai se ei noudata vapaaehtoistyön periaatteita.
- Oikeus saada opastusta ja tukea tehtävän vastuuhenkilöltä.
- Oikeus tehdä vapaaehtoistyötä turvallisissa olosuhteissa.

Vastaavasti vapaaehtoisia koskivat seuraavat velvollisuudet:

- Noudattaa vastuuhenkilön antamia ohjeita.
- Sitoutua vaitioloon tehtävästä riippuen.
- Pukeutua tehtävissä ollessaan Turku 2011 -säätien antamaan vapaaehtoisasuun sekä kantaa mukanaan henkilökohtaista tunnustekorttia.
- Ilmoittaa mahdollisesta esteestä tai poissaolosta hyvissä ajoin tehtävän vastuuhenkilölle tai vapaaehtoisohjelman koordinaattorille.
- Noudattaa yleisiä hyviä tapoja.

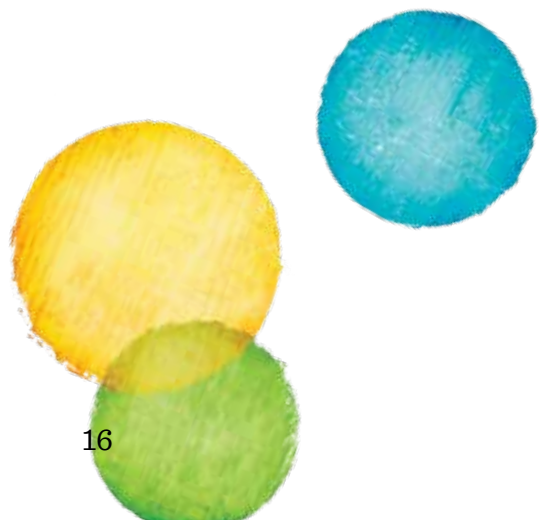
Vapaaehtoisohjelmaan liittyi myös yleisiä vapaaehtoisten etuisuuksia, kuten oman vapaaehtoisasusteen ja vapaaehtoisten oppaan saaminen, vapaaehtoisten omat tilaisuudet sekä mahdollisuus opintopisteiden suorittamiseen.

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Kulttuuripääkaupunkivuoden vapaaehtoishjelman yhteistyökumppaneina toimivat eri kansalaisjärjestöt, kuten SPR:n ja MLL:n Varsinais-Suomen piirit sekä Avustajakeskus. Tärkeimpänä yhteistyön tavoitteena oli yhdessä pysyvien toimijoiden kanssa vahvistaa vapaaehtoissectoria sekä houkutella toimintaan mukaan uusia vapaaehtoisia.

Muita yhteistyökumppaneita olivat Varsinais-Suomen kestävä kehityksen ja energia-asioiden palvelukeskus Valonia, TurkuTouring, Turun kaupungin Viherliikelaitos sekä Mikaelin seurakunta, jonka kanssa Turku 2011 -säätio järjesti vapaaehtoistoimintaa käsittelevän Vapaaehtoistyössä on voimaa! -seminaarin loppusyksystä 2011.

Palo hallussa.

Palo hallussa.
Kokkila

Palo hallussa.

Ilmari
Kokkila

Lähtökohdat "What's Next?"
for 2011 year will have a...

KOKKILA
KOKKILA

VAIKASTELO

4. Vapaaehtoisohjelma numeroina

Vapaaehtoisohjelman ainoa määrällinen tavoite, 300 vapaaehtoisen saaminen, toteutui kirkkaasti ja ylitettiin jopa yli sadalla vapaaehtoisella. Seuraavassa on lueteltu muitakin kulttuuripääkaupungin va-

paaehtoisohjelmaan liittyviä tilastoja ja toteutumia. Luvuista on kuitenkin huomioitava, että ne perustuvat osittain arvioon ja siksi niitä ei voida pitää täysin absoluuttisina toteutumina.

Vapaaehtoisohjelma numeroina:

8063,5	tehdyt vapaaehtoistunnit yhteensä (2010 ja 2011)
1479	vapaaehtoisten yhteenlasketut tehtäväkerrat
422	vapaaehtoisten kokonaismäärä (naisia 80 % ja miehiä 20 %)
213	suurin yksittäisen vapaaehtoisen tekemä tuntimäärä
62	vapaaehtoisia käyttäneiden hankkeiden määrä (hankkeita kaikkiaan 160 kpl)
32	suurin määrä osallistumiskertoja yksittäisellä vapaaehtoisella
21	vapaaehtoisille järjestettyjen yleisperehdytysten määrä
19	tehtyjen vapaaehtoistuntien keskiarvo yksittäisellä vapaaehtoisella
14	vapaaehtoisille järjestettyjen koulutusten määrä
3,5	keskimäärin osallistumiskertoja yksittäisellä vapaaehtoisella
1	pienin määrä osallistumiskertoja yksittäisellä vapaaehtoisella
0,5	pienin yksittäisen vapaaehtoisen tekemä tuntimäärä

VAPAAEHTOISET TIIMEITTÄIN

5. Vapaaehtoisille tehdyn kyselyn tuloksia

Vapaaehtoisille tehtiin vuoden 2011 lopussa kysely, jossa selvitettiin vapaaehtoisten motiiveja ja kokemuksia 2011-vapaaehtoisohjelmaan osallistumisesta sekä halukkuutta jatkaa vapaaehtoisena kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen. Sähköisen Webropol-kyselyn toteuttivat Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelijat.

Kyselyyn vastasi noin 20 % vapaaehtoisohjelmaan osallistuneista, joten vastaukset eivät ole yleistettävissä koko vapaaehtoisten joukkoon, mutta ne kuvaavat hyvin 2011-vapaaehtoisten kirjoa. Vastanneissa oli niin eläkeläisiä, työssäkäyviä kuin opiskelijoita-kin sekä muutama työtön ja kotiäiti. Suurin osa vastaajista oli joko 20-30-vuotiaita tai 40-50-vuotiaita. Vähiten vastaajia oli ikäluokasta 30-40-vuotta. Vastaajien sukupuoli noudatti melko hyvin koko vapaaehtoishjelman sukupuolijakaumaa (20 % miehiä, 80 % naisia). Vastaajista yli puolet oli tehnyt aiem-
minkin vapaaehtoistyötä.

Suurimmat motivointitekijät lähteä mukaan vapaaehtoishjelmaan olivat uteliaisuus kulttuuripääkaupunkia kohtaan, oman panoksen antaminen asuinpaikan sekä yhteisen asian

eteen ja osallistuminen suurtaapahtumaan. Motivaatio-odotukset täyttyivät keskimäärin melko hyvin. Erityisesti kulttuuripääkaupunkia kohtaan uteliaisuutta tunteneet saivat odotuksensa täytettyä. Verkostoitumis- ja opintopisteodotukset täyttyivät vastaajien mukaan huonoiten. Valmiiksi määriteltyjen vastausvaihtoehtojen lisäksi kulissien taakse kurkistaminen, mielenkiintoinen tekeminen ja ainutlaatuinen tilaisuus olivat vapaaehtoisia motivoineita tekijöitä.

Suuri osa vapaaehtoisista koki saaneensa vapaaehtoistoiminnasta uusia kokemuksia ja kontakteja. Tapahtumiin pääseminen oli myös tärkeä asia. Monelle oli myös tärkeää päästä näkemään, mitä kulttuuripääkaupunkitapahtuman tekeminen todella on ja päästä kulissien taakse. Vapaaehtoiset pääsivät omien sanojensa mukaan laajentamaan näkökulmaansa kulttuurintuottamiseen, op-
pivat uusia asioita ja saivat työkokemusta. Vapaaehtoisten mielestä he pääsivät kokemaan sellaisia asioita, joita ei ilman vapaaehtoisuutta olisi tullut kokeneeksi. Mielekästä oli myös Turkuun tutustuminen uudesta näkökulmasta ja halu toimia oman kotikaupungin hyväksi.

Tärkeimmiksi valintaperusteiksi tiettyihin vapaaehtoistehtäviin osallistumiselle kyselyssä nousi selkeästi esiin tapahtuman ajankohta (90 %) ja vapaaehtoistehtävän mielenkiintoinen sisältö (82 %). Myös oma osaaminen (50 %) ja tapahtumien taiteellinen sisältö (29 %) olivat vapaaehtoisille tärkeitä syitä hakea tiettyyn vapaaehtoistehtävään. Helpot tehtävät (3 %), tutut vapaaehtoiset tehtävissä (2 %) ja tapahtuman medianäkyvyys (1 %) eivät näytäneet olevan vapaaehtoisille tärkeitä valintaperusteita.

Suurin osa vapaaehtoisista koki olleensa joko hieman, melko paljon tai täysin osa kulttuuripääkaupunkiorganisaatiota. Muutaman vapaaehtoisen mielestä yhtenäinen pukeutuminen ja kulttuuripääkaupungin edustajana ihmisiä lähestyminen toi tunnetta siitä, että on osa organisaatiota. Moni vapaaehtoinen olisi kuitenkin toivonut henkilökohtaisempaa suhdetta organisaation työntekijöihin.

Kukaan kyselyyn vastanneista vapaaehtoisista ei ollut sitä mieltä, että ei aikoisi jatkaa kulttuuripääkaupunkivuoden jälkeen vapaaehtoistoimintaa: 60,9 % aikoo jatkaa vapaaehtoistoimintaa varmasti, 39 % ei osannut vielä sanoa. Vastaajista 84% oli kiinnostunut nimenomaan kulttuurialan vapaaehtoistoiminnasta myös jatkossa: ”Äivan ehdot-

tomasti! Kulttuuripuolen tapahtumista on hankalinta löytää tietoa ja niiden työvoiman tarpeesta ei koskaan ole missään mitään mainintaa. Voisin hyvinkin lähteä seminaareihin, esityksiin, konsertteihin yms. avuksi, joko itse tapahtuman ajaksi tai jo sen suunnittelu- vaiheessakin.”

6. Kokemuksia koordinaattorin näkökulmasta

Vapaaehtoisohjelman perustaminen väliaikaiselle organisaatiolle tunnistettiin jo suunnittelun alkuvaiheessa haasteelliseksi. Vapaaehtoisten aito sitouttaminen toimintaan, joka ei olisi sellaisenaan pitkäjänteistä (tai vastaavasti tarpeeksi lyhytaikaista kuten yksittäisissä tapahtumissa), saattaisi olla ongelmallista. Perimmäisenä haasteena oli kuitenkin toiminnan kertaluonteisuus: kenraaliharjoituksia ei ollut, vaan kaiken tuli olla mahdollisimman valmista jo ennen varsinaisen toiminnan alkua. Samalla ymmärrettiin, että vapaaehtoistoiminta on kuitenkin ennen kaikkea joustoa vaativa prosessi, joka muotoutuu ja kehittyy ajan myötä vuorovaikutuksen ja kokemusten kautta.

Kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelmassa tätä mahdollisuutta ei ollut. Vaarana oli, että toiminta jäisi pinnalliseksi, vaikka sen taustalla olikin syvällisempi osallistumisen merkitys. Osalle vapaaehtoisista kokemus kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelmasta jäikin pinnalliseksi ja heidän osallistumisensa jäi kertaluonteiseksi. Mutta vain osalle. Samalla huomattiin, että vapaaehtoi-

suuden todellinen voima piilee osallistumisen motiiveissa ja että toiminnan todellinen potentiaali kumpuaa vapaaehtoisista itsestään. Tämä ei suinkaan vähennä toiminnan kehittämisen merkitystä tai toimintaa pyörittävän organisaation roolia, mutta muistuttaa siitä, mikä toiminnan kehittämisessä on kaikkein tärkeintä. Tärkeää eivät ole pipot, paidat tai konkreettiset kannustepalkinnot, vaan kyse nimenomaan kannustamisesta, palautteesta ja kiittämisestä.

Yli 8000 kulttuuripääkaupungin eteen tehtyä vapaaehtoistuntia voidaan pitää hienona saavutuksena. Se toki kertoo osittain myös kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelman onnistumisesta, mutta kyse on ennen kaikkea meriitistä, joka tulee antaa vapaaehtoisille itselleen.

Kulttuuripääkaupungin vapaaehtoisohjelman konkreettisessa toteutuksessa moni asia osui nappiin, ja mikä tärkeintä, tavoitteet täyttyivät hienosti. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö matkan varrella olisi ollut kipuilua, tai etteikö joitakin asioita olisi voitu tehdä toisin

tai paremmin. Jos tekisimme saman uudelleen, kiinnittäisimme erityisesti seuraaviin asioihin huomiota:

- Vapaaehtoisohjelman tiimi-malli ei ollut täysin toimiva. Malli toimii hyvin isoissa lyhytaikaisissa tapahtumissa, mutta pidempään toimintaan sovellettuna sen tarkoituksenmukaisuutta tulisi miettiä tarkkaan.
- Henkilökohtainen räätälöinti ei aina ole realistista. Kun puhutaan yli 400 vapaaehtoisen joukosta, joilla kaikilla on oma osaamisensa ja omat mielenkiinnon kohteensa, on kaiken huomioon ottaminen yksinkertaisesti mahdotonta.
- Koulutukset ja perehdytykset ovat erittäin tärkeitä, mutta toimivat ainoastaan silloin, kun sisällöt ovat tarkoituksenmukaisia. Koulutusten määrällä ei ole väliä, vaan laadulla.
- Oikeat työkalut helpottavat vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin elämää. Niihin kannattaa resursoida jo alusta asti, sillä excel-taulukkojen pyörittely kuluttaa lopulta enemmän henkilöresursseja (ja hermoja) kuin hyvä toimiva järjestelmä. Hyvistä työkaluista hyötyvät kaikki osapuolet.

- Vapaaehtoisuus on voimavara, joka oikein kohdistettuna palvelee jokaista osapuolta, väärin kohdistettuna ei ketään. Tämä siis tarkoittaa sitä, että vapaaehtoisten käyttöön pitää olla oikea tarve ja heihin pitää panostaa riittävästi, jotta toiminta olisi tarkoituksenmukaista. Kun tämän muistaa, toiminta on jo lähtökohtaisesti oikeilla jäljillä.

Turku 2011 Vapaaehtoisen aakkoset

A

Asenne. Työkaluistasi tärkein. Älä purnaa vieraille, tehtävän vastuuhenkilölle tai muille vapaaehtoisille. Jos jokin mättää, kerro se säätiön henkilökunnalle.

B

Barroso (José Manuel) EU:n komission puheenjohtaja, Herra Isoherra. Piipahti myös Turussa maaliskuussa 2011.

C

CV. Vapaaehtoishjelmaan osallistumisesta saat hyvän lisän CV:seesi.

D

Damaski. Pukeudu tehtävissä ollessasi sään mukaan.

E

En tiedä. Älä sano "en tiedä". Ota selvää.

F

Fraasi. Opettele muutama fraasi, joihin olet tiivistänyt kulttuuripääkaupunkitietoa. Kuten: "Kulttuuripääkaupunkivuoden ohjelma koostuu yli 150 hankkeesta" tai "Vapaaehtoishjelmaan ovat tervetulleita mukaan kaikki".

G

Gini. Älä juo alkoholia vapaaehtoistehtävissä ollessasi. Jos haluat vapaaehtoispäivän jälkeen mennä terassille, vaihda sitä ennen vapaaehtoisuudesta viestivät vaatekappaleet toisiin.

H

Henki. Luo tiimihenkeä, positiivisuutta ja luottamuksesta ilmapiiriä ympärillesi. Ole helposti lähestyttävä ja yritä löytää aikaa toisten vapaaehtoisten huolille.

I

Into. Innosta ihmisiä ja ole myös itse innostunut.

J

Joustava. Ole joustava, työtehtäväsi saattavat joskus olla ennako-odotuksista poikkeavia. Kaikkeen ei kuitenkaan tarvitse suostua. (Vrt. puiston siivoaminen klo 4-8 tai vessojen imutyhjennyslaitteen käytön opettelu.)

K

Kieli. Ole valmis puhumaan suomen lisäksi myös muita kieliä.

L

Lepo. Pidä itsestäsi huolta ja muista levätä työtehtävien välissä.

M

Media. Jos jokin harmittaa, älä kirjoita siitä ensimmäisenä Turun Sanomien yleisönosastolle. Älä sano median edustajalle: "Ihan näin meidän kesken...". Kommentoi vain omaa työtäsi, älä kulttuuripääkaupungin rahoitusta tai rakenteita.

N

Nauru. Nauru pidentää ikää ja kuluttaa kaloreita. Näissä hommissa on sallittua (ja pitää!) nauraa.

O

Opettele. Opit uutta myös huomaamattasi, mutta joskus uuden oppiminen vaatii paneutumista. Älä siis luovuta liian nopeasti!

P

Poissaolot. Jos joudut olemaan poissa, ilmoita siitä ajoissa!

Q

Quebec. Kanadan Turku.

R

Rohkea. Kysy rohkeasti ja sano rohkeasti, jos jokin vaivaa tai on epäselvää.

S

Sitoutuminen. Sitoudu tekemisiisi. Ne ovat usein sinun vastuullasi, korjausliikkeitä ei tapahtumissa aina ole tilaisuus tehdä.

T

Tiimi. Tiimi on hyvä kun se toimii: laita siis tiimi toimimaan ja ole ylpeänä osa tiimiäsi!

U

Ummikko. Usea kulttuuripääkaupunkivieras on ummikko. Ole siis valmis toimimaan hänen silmiensä aukaisijana siinä, miten loistava kulttuuripääkaupunki Turku on.

V

Vastuu. Ole vastuussa tekemisistäsi.

W

WWW ja WC Verkossa asuu toisinaan viisaus, ole hakemassa avoimin mielin sieltä tietoa. Muista myös www.turku2011.fi ja lähimmän WC:n sijanti.

X

Xenofobia. (=muukalaisten pelko). Osoita xenofobialle ovea. Kaikki ovat tervetulleita mukaan vapaaehtoisohjelmaan ja tasavertaisina vieraina Turkuun.

Y

Ylpeä. Ole ylpeä tehtävästäsi, Turusta ja tiimistäsi.

Z

Zeniläisyys. Suhtaudu zeniläisellä tyyneydellä asioiden yllättäviin käännteisiin tai odottamattomiin tapahtumiin.

Å

Åbo. Tunne Åbo ja tiedä mitä siellä tapahtuu. Kannattaa myös ottaa selvää lähimmän apteekin, kinkäkaupan ja pallomeren sijainneista. Haitaksi ei myöskään ole, jos osaat opastaa vieraita åboksi.

Ä

Älli. Käytä älliä ja maalaisjärkeä, niin selviät monesta.

Ö

Öljy. Säästä öljyä, luonnonvaroja ja ympäristöä kaikessa tekemisessäsi.

Turku 2011 -säätio
Läntinen Rantakatu 15
20100 TURKU

www.turku2011.fi

TURKU ● ÅBO 2011
EUROPEAN CAPITAL OF CULTURE

